

Jørgen Vest, september 2015

Lundby - en lille landsby beliggende klods op af herregården Gl. Estrup

AF JØRGEN VEST RASMUSSEN

Området blev inden udstykningen kaldet "Overmarken" og skellet mod Fausing og Liltved gik langs hovediget, som for hovedparten stadig ligger, hvor det blev lagt oprindeligt. For enden af vejen Lunden ligger "Helligbjerg", et målepunkt som siges at være 79 meter over havet, og derfra går en stejl skrænt ned mod Herregården Gl. Estrup.

Der er 3 gravhøje på åbent land og endnu flere i skoven omkring Gl. Estrup.

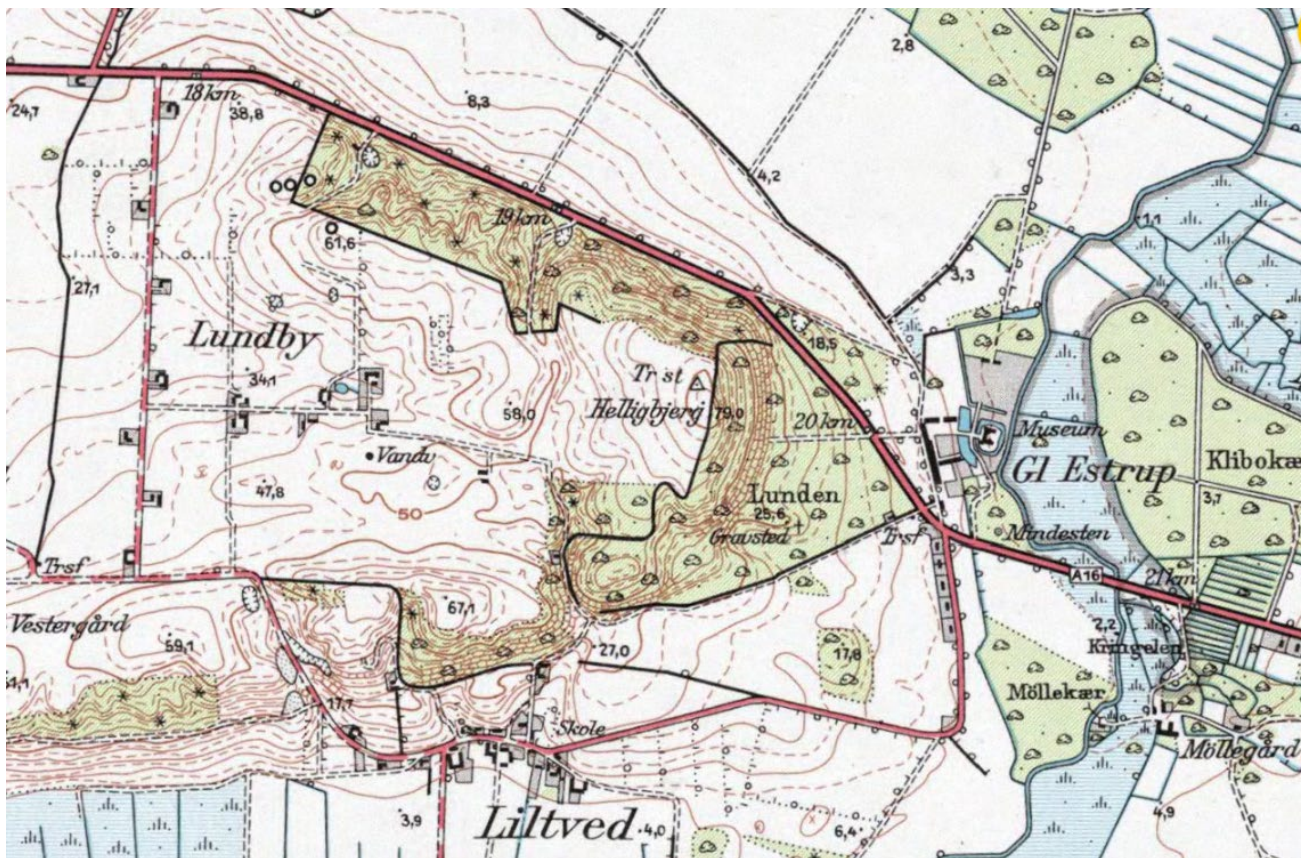
Der er 16 ejendomme og 2 veje i Lundby. Lundbyvej går nord-syd og Lunden går vest-øst og fortsætter som "skovvej" helt til Gl. Estrup. Lundbyvej forbinder hovedvejen A16 med Liltvedvej. Langs den blev der i 1921-22 bygget 7 statshusmandsbrug, mens husmandsstederne langs Lunden først kom til fra 1929. De sidste blev bygget i 1952, 1956 og 1958. Det svingede lidt mellem køb og opførsel af bygninger, da der måtte gå 3 år fra køb til bygningerne skulle stå færdige.

De tilhørende arealer skulle kunne brødføde en familie, og bygningerne var i grove træk alle bygget over den samme skabelon.

Jeg tænker de enkelte familier har kunnet klare sig med flid og sparsommelighed, men jeg husker kun fra midt i 1960'erne, da jeg er født i 1962, og fra den tid skete der en del ændringer med den daglige drift på de enkelte ejendomme. Ikke alle kunne længere få økonomi i de små brug og flere specialiserede sig i enkelte produktionsgrene, fremfor at sprede "risikoen".

Hos os blev der i 1968 oprettet et såkaldt "specialbrug", med mælkeproduktion.

Som børn skulle vi hjælpe med pasningen af dyr og mark, og først derefter var der tid til at deltage i de aktiviteter vi selv kunne finde på.

Kortudsnit fra HistoriskAtlas.dk med bl.a. Lundby i 1953 og med seneste opdateringer i 1976.

Vi børn blev kørt med skolebus til Auning Skole. Før den var det Liltved Skole for Lundens børn og Fausing Skole for Lundbyvejens. Vi stod alle på bussen hos Ernst Hansen, Lundbyvej 4, der dengang, sammen med Alfred Martinussen, var de eneste der stadig kørte med heste i marken. Ernst fik dog senere en lille Ferguson og Alfred fik en Deutz traktor.

Der var mange børn og unge i Lundby og kedeligt var det aldrig. Vores behov for at komme til "byen" var begrænset. Vi havde selv indrettet atletikbane hos Bodil og Aksel Jensen og fodboldbanen blev lagt i min farfars tidligere frugthave. Den var på en bakke, men der var jo halvleg, så udfordringerne var fordelt rimeligt. Der er stadig 5 børn i byen, og der er flyttet unge folk ind i 2 af ejendommene for nylig, så mon ikke skolebussen bliver ved med at have sin rute langs Lundbyvej nogle år endnu.

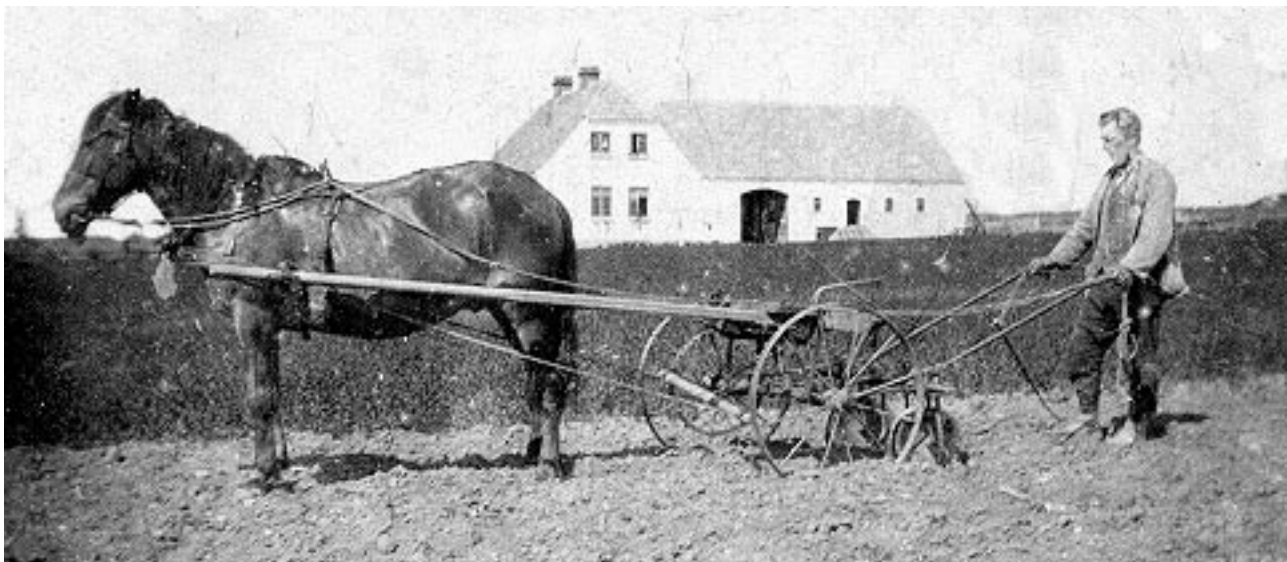
Vi begyndte at gå til svømning om eftermiddagen i Auning fra 1971. Som jeg husker det, blev vi kørt i bil. Der var 5 børn i 6-7 års alderen som nok var for små til at kunne cykle selv. Det var dengang ordet "forkælet" begyndte at optræde i den danske ordbog.

"Konerne" var for fleres vedkommende begyndt at arbejde uden for landbruget. Mest på slagteriet og på sygehuset i Randers.

Der blev kørt "landtur" fra Brugsen og fra købmand Sandgaard i Fausing, så behovet for bil var begrænset. Det har mageligheden så ændret på siden.

Rye kom på sin knallert, og hvis "vi havde været søde det sidste år", fik vi en kam uden beregning. Dengang var det også moderne med lidt længere hår, så det var praktisk nok.

Dengang var der især en ting der kunne kalde på naboernes hjælp. Det var køernes kælvninger. Ofte skulle der trækkes i kalvene og ofte sluttede seancen med en bid brød, som tak for hjælpen og det uanset fødslen gik til held eller ej.

*Peder Gerhard Pedersen ejede ejendommen Lundbyvej 3 fra 1930 til 1943.
Her ses han bag hesten og radrenseren. Billedet er formodentlig fra begyndelsen af 1930'erne.*

I forhold til dyrehold, så var der oprindeligt køer, grise og høns på alle ejendommene, hvilket gjorde følsomheden for økonomiske udsving mindre. Kreaturerne og grisene gik som regel til andelsslagterierne, f.eks. i Allingåbro og på levedyrsmarkeder i Randers, Kolind og senere også i Års.

Men dyrene forsvandt langsomt de fleste steder, og ejendommene blev "kun" bolig med lidt jord til. Jorden blev udlejet eller solgt fra, og i dag, i 2019, er der kødkvæg på 1 ejendom og heste på 3 ejendomme, dog ikke som primær indtægtskilde, men mere på hobbyplan.

Jordarealerne dyrkes med korn, juletræer, salat, gulerødder, hestebønner og græsfrø, samt en lille del med vedvarende græs til de få heste og køer der stadig er her. Der er to som dyrker deres eget jord, mens resten er udlejet, og der er 4 ejendomme som reelt ikke har jordtilligende i dag, så de små ejendomme der engang kunne brødføde en familie er nu blevet ejendomme hvor hovedindtægten hentes udefra, men beliggenheden "ude på landet" gør at det stadig vil være attraktivt for unge og ældre at bosætte sig i landsbyen. Og med kun 6 km til Auning og 5 km til Allingåbro vil der altid være gode handelsmuligheder, og med 20 km til Randers og 35 km til Århus og Grenå, er uddannelsesmulighederne også gode.

De tilhørende lodder i engene omkring Liltved er blevet godkendt som "vådenge" projekt, hvilket siges at være positivt for miljøet idet der opsamles kvælstof ved at lukke nogle grøfter på et areal på 225 ha. Arealet må gerne bruges til græs/hø, men der må ikke jordbearbejdes eller tilføres nogen form for gødning. Som erstatning får lodsejerne udbetalt tilskud i de næste 20 år.

Det er de enge der oprindeligt blev tillagt husmandsbrugene som "livline" om sommeren hvor markjorden kunne være tør, mens engene altid kunne levere det nødvendige græs til kreaturerne.

Udstykningerne skulle oprindeligt give flere mulighed for at kunne klare sig selv, og det gav initiativ og livsglæde med i købet. Det har altid været et spørgsmål om at kunne overleve, men afhængigheden af vejret og naturen er ændret kolossalt med mekaniseringen, og effektiviteten med moderne maskiner gør, at en person kan klare pasningen af meget store arealer alene.

Nu er det snart 100 år siden de første ejendomme blev bygget på bar mark, og 80 år siden der kom strøm, men de har alle været vedligeholdt og for enkeltes vedkommende er de gennemrenoveret, så fremtiden ser stadig lys ud for den lille landsby. I forhold til infrastrukturen kan vejene selvfølgelig nedklassificeres til "private veje", men overordnet har udviklingen i Lundby været meget lig den generelle udvikling med opsplitning i små lodder, som så senere er blevet samlet igen.

Og nu har vi fået mulighed for "lynhurtigt Internet".

Lundby er stadig et godt sted at være, dog uden at være afhængig af dyr og jord som indtægtskilde. Nu er det beboelser i stil med parcelhusene i byen, blot med meget mere luft omkring sig. Udsiftningen af beboerne har været kontinuerlig, men de sidste år har flere af ejendommene fået nye beboere, da de oftere flytter efter arbejdet, og tilknytningen/naboskaberne er ikke så afhængige af hinanden som tidligere. Dengang alle havde samme udfordringer og betingelser, var der god fornuft i at arbejde tæt sammen, men i dag har man ikke i samme grad fordel af godt naboskab rent fagligt.

Andelstanken og husmandsforeningerne har ikke levet forgæves. Venskaber og det trykke i at kende hinanden betyder stadig meget. Det betinger dog at nogen gør noget blot af lyst, og heldigvis findes den slags mennesker stadig. Det der før gjorde især dansk landbrug stærk i form af samarbejde bønder imellem, er stadig det kit der gør at de små landsbysamfund og småbyer generelt hænger sammen og giver beboerne et trygt sted at være.

Foreningsarbejdet har gennem tiden været demokratiets og befolkningens redning.

Et hjem er langt mere end blot et sted, hvor man sover, selv om man har arbejde udenfor området. Det giver tryghed og ro, hvilket alle stadig har brug for, uanset om man er "greve eller tyende". Mobilitet giver store forandringer i landområderne og det gælder både den fysiske mobilitet, men absolut også den elektroniske.

For 90 år siden kom min farfar og farmor med 2.200 kr., 2 heste, hestevogn, en harve, en bunke sund fornuft og et voldsomt mod på livet. De kunne godt klare sig selv, men grundtanken i loven om udstykningerne var, at flere skulle kunne forsørge sig selv og det lykkedes bedst ved fælles hjælp.

Den dag tingene bliver en selvfølge og man glemmer at værne om goderne, den dag bliver udvikling ændret til afvikling. Tiderne skifter og vi tilpasser os. Det gjorde vores bedsteforældre også da de tog det første spadestik i det der senere skulle blive deres grundlag for familien og deres livsstil. Og tak til dem for det.

I dag går jeg i panik, hvis min mobiltelefon bliver væk, men glæden og ønsket om at kunne klare sig selv, den er stadig den samme som for 100 år siden.

Luftfoto fra 1979 af Lunden 3 i Lundby, matr.nr. 1ap. På dette tidspunkt ejet af Hans og Ester Linnemann.